

3d: Anti-rasuah

Pengenalan

Jika tidak ditangani, rasuah dan tadbir urus yang lemah adalah cabaran negara yang boleh menjejaskan demokrasi, kedaulatan undang-undang dan pembangunan ekonomi di negara ini. Demi memupuk persekitaran untuk membentuk sebuah negara yang adil, saksama dan inklusif, cadangan dalam bidang dasar ini memberi tumpuan ke arah menangani rasuah secara sistematik melalui pendekatan berbilang dan serentak.

I. Jurang Pendapatan yang Meningkat Antara Isi Rumah 20% Atas & 40% Bawah

Pariti pendapatan benar dan kuasa beli di Malaysia telah merosot dengan ketara, khususnya bagi isi rumah 40% (B40) terbawah, yang mempunyai kos sara hidup yang tinggi terutamanya di kawasan bandar. Peningkatan berterusan ketidaksaksamaan pendapatan isi rumah selama ini telah melebarkan jurang antara yang kaya dan yang miskin, yang menyumbang kepada ketidakstabilan sosial.

1. Perkenal strategi pendapatan asas.

- i. Menaikkan gaji B40 sebagai sebahagian daripada pembaharuan gaji dan pentadbiran yang menyeluruh meliputi kedua-dua sektor swasta dan awam. Pendapatan terjamin yang boleh diterima adalah syarat perlu untuk integriti moral dan penentangan terhadap rasuah.
- ii. Menyediakan jaringan keselamatan pendapatan untuk isi rumah B40. Memastikan semua rakyat mendapat akses kepada barangan asas tertentu, terutamanya pendidikan dan penjagaan kesihatan secepat.

(John Ku, Cadangan 3D-1)

II. Akses Terhadap Maklumat

Kekurangan media yang telus dan akses kepada maklumat membolehkan pemilihan ahli politik yang korup. Transparency International memetik akses terhadap kepada

maklumat mengenai perkara yang berkepentingan awam, kemajuan yang terhenti dalam pembaharuan institusi dan kekurangan kemahuan politik untuk memerangi rasuah institusi sebagai punca utama yang menyumbang kepada penurunan kedudukan Malaysia dalam Indeks Persepsi Rasuah, yang jatuh enam anak tangga daripada tahun sebelumnya ke kedudukan yang ke lima puluh tujuh pada 2021.

2. Wujudkan masyarakat sivil dan media yang bebas.

- i. Media bebas dan gerakan masyarakat sivil yang aktif penting untuk mempromosikan kebebasan berpendapat dan bersuara yang seterusnya boleh melahirkan pengundi yang berdaya tahan. Masyarakat sivil dan media yang bebas memperkasakan orang ramai sebagai ejen untuk mengawasi pihak berkuasa. Wartawan bebas juga melengkapkan kerja agensi antirasuah.
- ii. Mansuhkan Akta Hasutan 1948 dan Akta Rahsia Rasmi 1972. Akta yang pertama tersebut menghalang perbincangan terbuka dan telus mengenai isu-isu yang diklasifikasikan sebagai sensitif oleh kerajaan, manakala akta yang kedua mengenakan hukuman berat kepada wartawan dan sumber yang mendedahkan salah laku.
- iii. Semak Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 untuk memansuhkan peruntukan yang bermasalah mengenai peraturan kandungan, dan memperhalusi dan menyemak semula peraturan mengenai pemilikan dan pelesenan untuk syarikat media. Semakan sedemikian boleh membantu menghalang pemain media besar, atau mereka yang mempunyai hubungan politik langsung, daripada menguasai pasaran dan sebaliknya menggalakkan lebih banyak pengeluar kandungan bebas untuk memasuki bidang tersebut.

(John Ku & Len Hew, Cadangan 3D-2)

III: Politik Wang

Sistem politik Malaysia terjejas oleh masalah politik wang yang mendarah daging, terutamanya mengenai pembelian undi semasa pilihan raya umum dan pemilihan dalaman parti. Politik wang juga merujuk kepada ahli politik dan pihak yang terlibat dalam perniagaan, sama ada secara langsung melalui pemilikan aktif syarikat atau secara tidak langsung melalui proksi atau pemegang amanah, yang menyebabkan persaingan tidak adil.

3. Perkenalkan Akta Pembiayaan Politik.

Akta ini mesti merangkumi peraturan dan prosedur untuk parti politik mengumpul dana, cara menyimpan dana itu dan, yang paling penting, bagaimana dana itu boleh dibelanjakan. Akaun mestilah diaudit setiap tahun, dan laporan kewangan disediakan kepada orang ramai. Pendekatan serampang tiga mata perlu diambil:

- i. Mulakan pembaharuan dalam parti politik untuk meningkatkan ketelusan dan akauntabiliti dana.
- ii. Merangka dasar kerajaan yang memperuntukkan pembiayaan politik secara langsung dan tidak langsung.
- iii. Memperkasakan orang ramai melalui pendidikan sivik dan pengundi.

(John Ku, Len Hew & Rashid Ahmad, Cadangan 3D-3)

IV: Kemosotan Persepsi Umum Terhadap Rasuah

Persepsi masyarakat terhadap rasuah di Malaysia telah merosot dengan pantas sejak tiga tahun kebelakangan ini. Menurut Indeks Persepsi Rasuah oleh Transparency International, Malaysia mencatatkan markah 53 daripada 100 pada 2019, markah terbaik dalam sedekad tetapi merosot kepada 48 pada 2021. Tindak balas sistemik dan melibatkan keseluruhan masyarakat amat diperlukan untuk menangani trend ini.

Dalam konteks rasuah sistemik, tujuan rasuah juga boleh dilihat sebagai melaksanakan fungsi sosial dan politik yang lebih luas selain mengakru keuntungan peribadi. Individu yang terlibat dalam rasuah mungkin sekurang-kurangnya sebahagiannya didorong oleh keinginan untuk memenuhi norma sosial (cth., harapan untuk membantu kaum atau agama seseorang), untuk mencapai matlamat politik, atau untuk mencapai tujuan lain (cth., mengekalkan kestabilan dan keamanan politik). Dalam situasi sedemikian, tindakan rasuah dijalinkan dengan struktur politik atau kuasa dan norma sosial yang lebih luas, dan dengan itu berakar umbi dan diperteguh dengan sendirinya.

4. Wujudkan sistem integriti nasional.

(Selina Chean, John Ku & Zulkifli Hilmi, Cadangan 3D-4)

Norma sosial, kepentingan yang berakar umbi dan isu tindakan kolektif menjadikan rasuah sangat kebal terhadap pembaharuan. Keseimbangan rasuah yang sedia ada mesti digugat dengan mengukuhkan tonggak sistem integriti nasional yang

merangkumi: masyarakat sivil yang aktif, tadbir urus korporat, kebebasan kehakiman, pembaharuan pentadbiran awam, dan komitmen awam yang terbukti dalam menerapkan nilai antirasuah. Beberapa inisiatif utama berdasarkan tonggak tersebut dikenal pasti di bawah:

- i. Mansuhkan Akta Rahsia Rasmi 1972 (ARR).
- ii. Mengintegrasikan nilai antirasuah ke dalam pendidikan semua sekolah menengah.
- iii. Mengkaji pelantikan pengarah dan pemegang saham GLC.
- iv. Melaksanakan pengisytiharan dan pemantauan aset dalam syarikat, dan meningkatkan perlindungan kepentingan pemegang saham minoriti.
- v. Meningkatkan kawalan monopoli dan separa-monopoli.
- vi. Memperkukuh perundangan dan institusi antirasuah.
- vii. Menguatkuasakan kod etika dalam perkhidmatan awam.
- viii. Melaksanakan pengisytiharan dan pemantauan aset untuk penjawat awam tertinggi, dan menguatkuasakan hukuman bagi pesalah besar, termasuk pegawai kanan.
- ix. Menjamin media yang bebas.
- x. Memastikan agensi pencegah rasuah boleh bekerja secara bebas.
- xi. Lantik ahli politik yang komited mengangkat sumpah awam untuk menyokong anti-rasuah dan menunjukkan komitmen tersebut dengan mengekalkan akauntabiliti awam atas tindakan mereka.
- xii. Memperkukuh peranan pemantauan dan penilaian dalam semua perkhidmatan awam dan kementerian.

V: Halangan Kawal Selia & Proses & Kemudahan Menjalankan Perniagaan

Peluang untuk rasuah dan peras ugut boleh dibendung dengan membatalkan peraturan yang tidak perlu, memudahkan pengeluaran permit, menghapuskan lesen yang tidak perlu, dan memperkemas duti dan cukai kastam. Tindakan mengubah undang-undang atau mengenakan hukuman bagi pelanggaran adalah langkah penting, tetapi tidak mencukupi untuk mengubah tingkah laku yang sudah sebatii; ia perlu dilengkapi dengan pembaharuan fungsian dan proses yang menumpukan ke arah menanamkan ketelusan dan memperkukuh tingkah laku bebas rasuah. Di Malaysia, sistem penyampaian perkhidmatan awam sering ketinggalan zaman, menyusahkan, tiada kawalan, memerlukan masa menunggu yang panjang, dan

terdedah kepada rasuah. Menangani isu ini memerlukan pengukuhan dan penambahbaikan ketelusan, penyelarasan proses, penciptaan pengurusan kewangan awam buku terbuka, dan pelaksanaan sistem dan kawalan yang betul.

5. Mantapkan penyampaian perkhidmatan awam.

Perusahaan kecil dan sederhana (PKS) memainkan peranan penting dalam membangunkan ekonomi Malaysia, menduduki 97.3% daripada jumlah pertubuhan perniagaan, dan menyumbang kepada 36.3% daripada keluaran dalam negara kasar (KDNK) dan 65.5% daripada jumlah pekerjaan. Walau bagaimanapun, PKS biasanya beroperasi dalam persekitaran persaingan yang intensif, dipenuhi dengan peluang untuk mengamalkan perbuatan tidak beretika untuk mendapatkan perniagaan. Oleh itu, tindakan berikut diperlukan:

- i. Menyemak dan memperkemas semua bentuk pelesenan, duti dan cukai yang dikenakan.
- ii. Mulakan program integriti perniagaan dalam PKS, dan pemilik serta pekerja mesti mempunyai akses kepada platform pemberi maklumat.

(Janice Kwok, John Ku, David T.H. Tan, Jeff Wei, Adila Azhar & Ahmad Shafie, Cadangan 3D-5)

- iii. Mereka bentuk semula sistem penyampaian awam ke arah memudahkan proses dan prosedur, menambah baik kawalan dan mengurangkan masa menunggu.
- iv. Meningkatkan pengurusan dan proses kewangan awam.
- v. Menambah baik sistem maklumat pengurusan.
- vi. Susun semula kementerian untuk membongkar rangkaian rasuah.

(May Leong, Selina Chean & David Tan, Cadangan 3D-6)

VI: Ketirisan & Penyalahgunaan dalam Perolehan Awam

Pemerolehan awam di Malaysia sangat terdedah kepada penipuan perolehan; terdapat banyak kejadian konflik kepentingan yang dilaporkan, penipuan bidaan, dan pemberian kontrak kepada kontraktor dan kroni yang tidak berkelayakan, antara lain. Jika tidak dikawal, penipuan perolehan bukan sahaja mengekalkan rasuah, tetapi juga

menjejaskan ekonomi dengan menaikkan harga barangan dan perkhidmatan yang akhirnya terpaksa ditanggung oleh pengguna dalam jangka masa panjang.

6. Tingkatkan kecekapan dan ketelusan perolehan awam.

- i. Melaksanakan proses tender yang telus.
- ii. Menguatkuasakan pendakwaan yang ketat dan segera sekiranya individu atau entiti sektor awam dan swasta gagal mematuhi keperluan perolehan yang telus.
- iii. Memastikan akauntabiliti dan ketelusan yang lebih tinggi dalam pelaksanaan kuasa oleh menteri kerajaan, terutamanya dalam pelaporan pemerolehan dan sistem kewangan.
- iv. Memperkenalkan klausa standard dalam kontrak tender yang diberikan oleh kerajaan kepada pembekal barangan dan perkhidmatan penyumberan luar, untuk menyediakan keselamatan yang lebih besar dan untuk melindungi kepentingan kerajaan dan awam dalam projek yang melibatkan rundingan antara kedua-dua pihak. Memastikan sebarang pelanggaran kontrak, Kerajaan boleh menamatkan atau/dan memfailkan saman sivil terhadap pihak yang melanggar kontrak.

(John Ku, Janice Kwok, Aida Rahman, Hayley Lee & Ahmad Shafiee, Cadangan 3D-7)

VII: Kekurangan Pengawasan Bebas

Cabang Eksekutif telah secara konsisten melemahkan, dan kadang-kadang menghapuskan sepenuhnya, pengesanan, penyiasatan dan pencegahan bebas terhadap amalan rasuah. Agensi penguatkuasaan kita tidak bertindak balas terhadap penyalahgunaan kuasa kerajaan secara besar-besaran, pemberi maklumat jelas tidak dilindungi, dan kerahsiaan kerajaan adalah kebimbangan yang serius.

Beberapa ahli politik dan penjawat awam tertinggi memegang kuasa veto ke atas sebarang penyiasatan melalui kawalan Eksekutif pintu belakang agensi penguatkuasaan dan kementerian. Ahli politik yang sama mengekalkan kuasa yang besar ke atas prosiding mahkamah melalui kawalan Eksekutif ke atas Peguam Negara— di samping dakwaan besar salah laku kehakiman. Ramai lantikan politik terkemuka dan penjawat awam sama ada telah dipecat atau dipaksa meletakkan

jawatan mereka atas sebab usaha untuk mendedahkan rasuah; begitu juga, penjawat awam yang tidak terkira banyaknya telah diancam dan diugut.

7. Tubuhkan Ombudsman Awam Bebas.

- i. Wujudkan struktur integriti yang teguh untuk seluruh kerajaan melalui Ombudsman Awam, yang hanya bertanggungjawab kepada Parlimen. Ombudsman Awam harus dijadikan hab pusat yang diberi kuasa untuk semua salah laku dan tuntutan rasuah terhadap ahli politik dan penjawat awam, menggantikan jabatan penyiasatan dalaman dan integriti pelbagai kementerian dan agensi, serta platform rasmi untuk perlindungan pemberi maklumat. Ia akan dilindungi daripada cabang Perundangan dan Eksekutif melalui pembiayaan terjamin daripada peratusan langsung Belanjawan.
- ii. Membina dan Menyusun semula SPRM dari masa ke semasa untuk menghapuskan campur tangan politik dan agensi-agensi yang tidak diperlukan.
- iii. Menubuhkan Unit Litigasi Kepentingan Awam.

(Fiqah Roslan, Tiada.Guru, Cadangans 3D-8 & 3D-9)

VIII: Kekurangan Perlindungan untuk Pemberi Maklumat

Sejak Akta Perlindungan Pemberi Maklumat diwujudkan pada 2010, SPRM hanya pernah memfailkan satu pertuduhan di bawahnya. Penjawat awam individu telah memberi keterangan bahawa mereka langsung tidak merasa dilindungi oleh SPRM, mahupun oleh jabatan kementerian dalaman mereka, jika mereka melaporkan salah laku atau rasuah. Tiada pemisahan atau perlindungan institusi antara pelaku dan pemberi maklumat—malah, selalunya pihak atasan pemberi maklumat menerima aduan dan menentukan keputusannya. Atasan yang sama itu mempunyai kawalan penuh ke atas pemberi maklumat dan boleh memulakan pemindahan, tindakan tatatertib, malah pemecatan yang timbul daripada aduan yang dibangkitkan, dan bukannya menawarkan perlindungan. Pada masa ini, penyiasatan tatatertib dalaman tidak memberikan sebarang perlindungan pemberi maklumat undang-undang; saksi juga sering diberi amaran untuk tidak membantu litigasi jenayah atau sivil.

8. Tingkatkan perlindungan pemberi maklumat.

Melalui Ombudsman Awam bebas yang dicadangkan, tingkatkan perlindungan untuk semua penjawat awam yang menjadi saksi salah laku dengan:

- i. membenarkan penyerahan laporan dan bukti sulit sehingga prosiding tatatertib, sivil atau jenayah diadakan.
- ii. membenarkan perundingan dengan peguam tanpa sebarang sekatan atau penalti terhadap perlindungan mereka.
- iii. melindungi mereka tanpa sebarang sekatan daripada undang-undang lain.
- iv. memberi insentif kepada mereka dalam bentuk pampasan kewangan.

(Fiqah Roslan, Tiada.Guru, Cadangan 3D-10)

Kata-kata Penutup

Dari masa ke semasa, kesan rasuah bukan sahaja menjejaskan aktiviti kerajaan dan pihak berkepentingan langsung, tetapi meresap ke dalam semua aspek masyarakat dan ekonomi, menjejaskan pelaksanaan dan peranan demokrasi, kedaulatan undang-undang dan menjejaskan ekonomi negara. Sehubungan itu, reaksi orang ramai terhadap rasuah mesti mencerminkan nilai teras keadilan dan integriti, yang merupakan elemen yang diperlukan untuk negara berkembang maju. Menangani gejala rasuah adalah asas utama dalam membina masyarakat yang adil, inklusif dan sejahtera untuk rakyat.